

แรงจูงใจของนักศึกษาในการออมเงินกับโครงการธนาคารโรงเรียน Student saving motivation with School-Based Banking Project

ลักขณา ธรรมสุภาพงศ์*, เอมอร หวานเสนาะ

Lakana Thamasupapong, Emorn Wansanoh

หลักสูตรบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี 22000

Business Administration, Faculty of Management Sciences, Rambhai Barni Rajabhat University,
Chanthaburi 22000 Thailand

*Corresponding author E-mail: yuith@hotmail.com

(Received: January 06 2020; Revised : February 25 2020 ; Accepted : March 25 2020)

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง แรงจูงใจของนักศึกษาในการออมเงินกับโครงการธนาคารโรงเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษา 2) ศึกษาแรงจูงใจและปัจจัยที่ส่งผลต่อการออมเงินของนักศึกษา 3) ศึกษาผลของกิจกรรมส่งเสริมการออมเพื่อเป็นข้อมูลให้กับโครงการธนาคารโรงเรียนได้มีแนวทางในการเลือกวิธีการจูงใจหรือจัดกิจกรรมส่งเสริมการออมได้อย่างมีประสิทธิภาพและยังเป็นแนวทางให้กับสถาบันการศึกษาอื่นหรือผู้ปกครองในการส่งเสริมการออมให้กับเยาวชน ประชากรที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ นักศึกษาระดับปวช. และ ปวส.ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาอสมิณอุปถัมภ์ ปีการศึกษา 2562 จำนวน 547 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม โดยศึกษากับกลุ่มทดลองจำนวน 150 คน การวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า มีประเด็นที่นักศึกษาเห็นด้วย ได้แก่ การที่ตนเองรู้จักธนาคารโรงเรียน รู้วัตถุประสงค์ของการฝากเงินและขั้นตอนการรับฟังข้อเสนอแนะของธนาคาร ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อการออมเงินของนักศึกษา ได้แก่ การที่นักศึกษาตั้งเป้าหมายในการออมเงิน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Otto, A. (2013) และ Cruce, A. (2002) ที่กล่าวว่าวัยรุ่นจะมีการออมเงินเพื่อวัตถุประสงค์ที่แน่ชัด

คำสำคัญ : การออมเงินกับธนาคารโรงเรียน, แรงจูงใจในการออมเงิน, การออมเงินของนักศึกษา, การออมเงินของวัยรุ่น

Abstract

The study on students' motivation in saving with school-based banking project aimed to study 1) students' basic information, 2) motivations and factors affecting students' saving, and 3) outcomes of the saving campaigns which would be used as information to select methods in creating motivation and activities promoting saving, and also be a guideline for other institutes or parents in promoting adolescent savings. The population included 547 students selected from vocational certificate and high vocational certificate levels from Vocational College under the Patronage of GSB Foundation in the year 2019. The research instrument consisted of a questionnaire. Data analysis showed that the students agreed that they knew school-based saving project, they knew the objectives of saving, and they were satisfied with customer feedback. The factors highly affecting the students' saving was goal setting. This is in accordance with Otto's study (2013) which stated that adolescents generally save with a specific and immediate purchase in mind.

Keywords : School bank, Money saving motivation, Student saving, Adolescent saving

บทนำ

เป็นที่ทราบกันดีว่าการประหยัดออมเป็นวิธีการในการสะสมเงินหรือความมั่งคั่งเพื่อนำไปใช้ในอนาคตอันเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นต้องปลูกฝังให้กับเยาวชนเพื่อให้เกิดเป็นอุปนิสัยติดตัวอันจะช่วยให้เยาวชนนั้นเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่มีความมั่นคงทางการเงินในอนาคต ความมั่นคงทางการเงินนั้นบ่งชี้ได้จากความสามารถในการบริหารจัดการกระแสเงินสดสำหรับใช้จ่ายประจำวัน การชำระหนี้สิน หรือกระทั่งการรวบรวมเงินก้อนเพื่อวัตถุประสงค์ต่างๆ ที่ผ่านมายุวชนมักจะได้รับการสั่งสอนและปลูกฝังถึงประโยชน์และความสำคัญของการออมตั้งแต่เด็กและได้รับการสนับสนุนให้ออมเงินอย่างสม่ำเสมอ อย่างไรก็ตามเยาวชนในวัยเรียนโดยเฉพาะวัยรุ่นนั้นส่วนใหญ่ยังได้รับเบียดเบียนจากผู้ปกครอง จึงมักไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการเก็บออมมากนักและไม่ตระหนักว่าตนเองนั้นจำเป็นต้องออมเพื่อนำไปใช้ในยามจำเป็นในอนาคต ด้วยเหตุที่การศึกษาเกี่ยวกับเหตุผลและแรงจูงใจในการออมของเยาวชนยังคงมีจำกัด คณะผู้วิจัยจึงขอความอนุเคราะห์จากวิทยาลัยอาชีวศึกษาออมสินอุปถัมภ์ จังหวัดจันทบุรี ซึ่งเป็นวิทยาลัยระดับอาชีวศึกษาที่เปิดสอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพและประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงซึ่งนักศึกษากำลังอยู่ในช่วงวัยรุ่น นอกจากนั้นธนาคารโรงเรียนยังได้รับการสนับสนุนจากธนาคารออมสิน มีระบบการดำเนินงานเป็นมาตรฐานคล้ายกับธนาคารพาณิชย์ทั่วไป ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจโดยสัมภาษณ์อาจารย์ผู้ดูแลโครงการธนาคารโรงเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาออมสินอุปถัมภ์ พบว่า ธนาคารโรงเรียนเปิดดำเนินการมาเป็นปีที่ 9 ได้มีการส่งเสริมการออมมาโดยตลอดโดยใช้วิธีการหลากหลายในช่วงเวลาต่างกัน เช่น การให้ข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และประโยชน์ของการออม การขอความร่วมมือจากผู้ปกครองให้ช่วยกระตุ้นนักศึกษา การแจกซองรางวัล การจัดกิจกรรมส่งเสริมการออมต่างๆ การรับฝากเงินในห้องเรียน หรือการให้อาจารย์ที่ปรึกษาสนับสนุนให้นักศึกษาดำเนินการในการออมเงิน ธนาคารโรงเรียน พบว่า ปริมาณเงินออมและความถี่ในการฝากเงินของนักศึกษาได้เพิ่มขึ้นและลดลงอย่างคาดเดาไม่ได้และไม่ทราบว่าปัจจัยใดมีอิทธิพลในการตัดสินใจออมเงินของนักศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาวิจัยนี้โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ ได้แก่ 1) ศึกษาถึงข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษา เช่น เพศ อายุ อาชีพของผู้ปกครอง และแหล่งที่มาของรายได้ของนักศึกษา 2) ศึกษาถึงแรงจูงใจและมูลเหตุของการตัดสินใจในการออมของนักศึกษา 3) ศึกษาเกี่ยวกับผลของกิจกรรมส่งเสริมการออมในรูปแบบต่างๆ ของธนาคารโรงเรียน การศึกษาวิจัยนี้ทำให้สามารถระบุปัจจัยที่

ส่งผลต่อการออมของนักศึกษาซึ่งช่วยให้โครงการธนาคารโรงเรียนสามารถจัดระบบธนาคารให้มีการส่งเสริมการออมได้อย่างมีประสิทธิภาพบรรล่วัตถุประสงค์ได้ กล่าวคือ ธนาคารสามารถเลือกใช้กลยุทธ์ส่งเสริมการออมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมมาก และสามารถลดความสูญเสียจากการใช้กลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการออมน้อย เมื่อนักศึกษาฝากเงินกับธนาคารโรงเรียนมากขึ้นหรือบ่อยครั้งขึ้นเป็นระยะเวลาติดต่อกัน จะทำให้นักศึกษาเคยชินหรือเกิดลักษณะนิสัยติดตัว ทำให้เกิดวินัยในการออม ซึ่งลักษณะนิสัยนี้จะติดตัวนักศึกษาต่อไปเมื่อสำเร็จการศึกษา ส่งผลให้นักศึกษาเติบโตเป็นพลเมืองที่ดีมีคุณภาพ สร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับประเทศชาติต่อไปในอนาคต อีกทั้งยังเป็นแนวทางให้หน่วยงานองค์กร หรือครอบครัว ได้ใช้ประโยชน์ในการพัฒนาวิธีการส่งเสริมการออมให้กับเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สมมติฐานการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ตัวแปรตาม (Dependent variable) คือ พฤติกรรมในการออมเงินของนักศึกษาโดยการฝากเงินกับธนาคารโรงเรียน และตัวแปรอิสระ (Independent variable) คือ กิจกรรมส่งเสริมการออมในรูปแบบต่างๆ ที่ธนาคารโรงเรียนได้ดำเนินการและปัจจัยจากการทบทวนวรรณกรรม 4 กลุ่มจำนวน 15 ตัวแปร โดยมีสมมติฐานว่าตัวแปรดังกล่าวมีผลกระทบเชิงบวกต่อการฝากเงินกับธนาคารโรงเรียน ได้แก่ ตัวแปรดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 ปัจจัยพื้นฐาน จำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่

1.1 ตัวแปรการรู้จักธนาคารโรงเรียนของนักศึกษา เกิดจากการที่นักศึกษาทราบว่าธนาคารโรงเรียนคืออะไร ลักษณะการให้บริการ วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง และสถานที่ตั้งของธนาคาร ทำให้เอื้อต่อการฝากเงินกับธนาคาร

1.2 ตัวแปรความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ในการฝากเงินของนักศึกษา เกิดจากการที่นักศึกษาทราบถึงวัตถุประสงค์ในการออมเงิน ทำให้นักศึกษาเกิดแรงกระตุ้นในการออมเงินมากขึ้น

1.3 ตัวแปรความต้องการออมเงินของนักศึกษา เกิดจากการที่นักศึกษามีความต้องการหรือความปรารถนาที่จะออมเงิน ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นความต้องการภายในอันจะทำให้เกิดการออม

กลุ่มที่ 2 ปัจจัยส่งเสริม จำนวน 5 ตัวแปร ได้แก่

2.1 ตัวแปรการสนับสนุนจากผู้ปกครอง เกิดจากการที่ครอบครัวหรือผู้ปกครองของนักศึกษาให้การสนับสนุนในการออมเงินหรือเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับนักศึกษา ผู้ปกครองเป็นบุคคลแรกและบุคคลสำคัญในการปลูกฝังลักษณะนิสัยในการออมให้กับนักศึกษา ดังนั้นหากผู้ปกครองมีลักษณะนิสัยในการออมและเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับนักศึกษา ย่อมเป็นปัจจัยสนับสนุนให้นักศึกษามีความต้องการออมมากขึ้น

2.2 ตัวแปรของรางวัลหรือของแถมที่ธนาคารแจกให้กับนักศึกษา เกิดจากสิ่งของที่ธนาคารแจกให้กับนักศึกษาเมื่อมีการใช้บริการกับธนาคาร เช่น กระปุกออมสิน ปากกา แฟ้มใส่เอกสาร ฯลฯ นักศึกษาส่วนใหญ่ยังอยู่ในวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่อยากรู้อยากเห็น รักสวยรักงาม และต้องการเป็นที่ยอมรับในสังคม การแจกของรางวัลที่ตรงต่อสนิมและความต้องการของนักศึกษาจะช่วยสนับสนุนให้นักศึกษาใช้บริการฝากเงิน

2.3 ตัวแปรคุณภาพในการให้บริการของธนาคาร บ่งชี้ได้จากความสะดวกรวดเร็ว และความถูกต้องในการให้บริการของธนาคาร ความสะอาดเรียบร้อยของสำนักงาน และการให้บริการของพนักงานรับฝากเงิน การให้บริการที่ดีของธนาคารทำให้นักศึกษามีทัศนคติและความสัมพันธ์อันดีต่อพนักงาน อันจะส่งผลเชิงบวกต่อการฝากเงินกับธนาคาร

2.4 ตัวแปรกิจกรรมส่งเสริมการออม เกิดจากการที่ธนาคารจัดกิจกรรมส่งเสริมการออมให้กับนักศึกษาในรูปแบบต่างๆ เช่น กิจกรรมแข่งขันการออม กิจกรรมเล่นเกมสัปดาห์ การสร้างประสบการณ์เชิงบวกเกี่ยวกับการออมโดยผ่านการร่วมกิจกรรมต่างๆ อันจะส่งผลต่อทัศนคติที่ดีในการฝากเงิน

2.5 ตัวแปรความพึงพอใจในการใช้บริการกับธนาคารโรงเรียน เกิดจากความพึงพอใจในการใช้บริการกับธนาคาร ทำให้มีแนวโน้มที่จะมาใช้บริการมากขึ้น อันจะเป็นปัจจัยสนับสนุนให้เกิดการออมมากขึ้น

กลุ่มที่ 3 ปัจจัยการให้บริการของธนาคาร จำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่

3.1 ตัวแปรการกระตุ้นเตือนให้กับนักศึกษา เกิดจากการที่ธนาคารจัดให้มีการกระตุ้นเตือนในการฝากเงิน เช่น การเตือนจากอาจารย์ที่ปรึกษา การประกาศหน้าเสาธง ฯลฯ การบอกกล่าวจากบุคคลอื่นมีส่วนช่วยเหลือนักศึกษาให้มาออมเงิน

3.2 ตัวแปรการให้บริการรับฝากเงินตามห้องเรียนหรือนอกสถานที่ เกิดจากการที่ธนาคารอำนวยความสะดวกในการให้บริการรับฝากเงินตามห้องเรียน กรณีที่นักศึกษาไม่ต้องเดินทางไปฝากเงินที่ธนาคารด้วยตนเอง เป็นการเพิ่มช่องทางอำนวยความสะดวกให้กับนักศึกษา อันจะส่งผลให้นักศึกษาเกิดการออมบ่อยขึ้น

3.3 ตัวแปรความสะดวกรวดเร็วในการให้บริการถอนเงินของธนาคาร เกิดจากการได้รับความสะดวกรวดเร็วในการถอนเงิน ความมั่นใจที่มีต่อธนาคารในการรักษาและการคืนเงินฝากให้กับนักศึกษามีผลต่อความไว้วางใจในการใช้บริการฝากเงินกับธนาคาร การสร้างความน่าเชื่อถือในการคืนเงินฝากทำให้นักศึกษามาใช้บริการฝากเงินมากขึ้น

3.4 ตัวแปรการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักศึกษา เกิดจากการที่ธนาคารจัดให้มีแบบฟอร์มสำรวจความพึงพอใจและการรับฟังข้อเสนอแนะของนักศึกษาเพื่อนำไป

ปรับปรุงแก้ไข การรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะทำให้นักศึกษารู้สึกถึงความสำคัญและการมีส่วนร่วม สร้างทัศนคติที่ดีต่อธนาคาร อันจะส่งผลเชิงบวกต่อความต้องการออมเงิน

กลุ่มที่ 4 ปัจจัยพฤติกรรม จำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่

4.1 ตัวแปรนักศึกษาใช้บริการกับธนาคารโรงเรียนบ่อยครั้ง เกิดจากการที่นักศึกษาใช้บริการกับธนาคารตั้งแต่สองครั้งต่อสัปดาห์ขึ้นไปไม่ว่าจะเป็นบริการ ฝาก ถอน สอบถามยอด หรือบริการอื่นๆ การใช้บริการบ่อยครั้ง ทำให้นักศึกษาเกิดความเคยชินในการใช้บริการ อันจะนำมาซึ่งการฝากเงิน

4.2 ตัวแปรนักศึกษาสามารถเก็บเงินได้ตามที่ต้องการ เกิดจากการที่นักศึกษาตั้งเป้าหมายที่ชัดเจนในการฝากเงิน และสามารถบรรลุเป้าหมายนั้นได้ การบรรลุเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้ทำให้นักศึกษาเกิดความภาคภูมิใจอันจะส่งผลให้เกิดการออมอย่างต่อเนื่อง

4.3 ตัวแปรนักศึกษาเห็นว่าตนเองมีนิสัยในการออม เกิดจากการที่นักศึกษาตระหนักว่าตนเองมีนิสัยในการออม การออมเงินจะไม่ใช่ว่าอยากหรือสิ่งใหม่ แต่จะเป็นสิ่งที่นักศึกษาเต็มใจกระทำเองด้วยความสมัครใจ โดยอาศัยแรงจูงใจภายนอกน้อยลง เนื่องจากนักศึกษาตระหนักเห็นถึงคุณค่าของการออมเงินในตัวของมันเอง

นิยามศัพท์เฉพาะ

Walters, R. H., & Parke, R. D. (1964) กล่าวว่า แรงจูงใจ (Motive) หมายถึง บางสิ่งบางอย่างที่อยู่ภายในตัวของบุคคลที่มีผลทำให้บุคคลต้องกระทำ หรือเคลื่อนไหว หรือมีพฤติกรรมในลักษณะที่มีเป้าหมาย กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ แรงจูงใจเป็นเหตุผลของการกระทำนั่นเอง

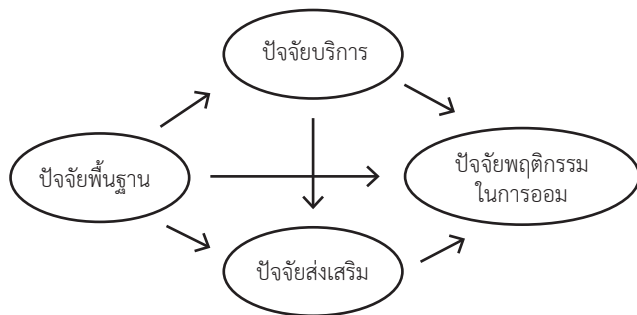
Loudon, David L., and Albert J. Delia Bitta (1979) กล่าวว่า แรงจูงใจ หมายถึง สภาวะที่อยู่ภายในตัวที่เป็นพลังทำให้ร่างกายมีการเคลื่อนไหวไปในทิศทางที่มีเป้าหมายที่ได้เลือกไว้แล้ว ซึ่งมักจะเป็นเป้าหมายที่มีอยู่ในภาวะแวดล้อมพฤติกรรม (Behavior) หมายถึง กริยา อาการที่แสดงออกหรือปฏิกิริยาโต้ตอบเมื่อเผชิญกับสิ่งเร้า (Stimulus) หรือสถานการณ์ต่างๆ อาการแสดงออกต่างๆ เหล่านั้น อาจเป็นการเคลื่อนไหวที่สังเกตได้หรือวัดได้ เช่น การเดิน การพูด การเขียน การคิด การเต้นของหัวใจ เป็นต้น ส่วนสิ่งเร้าที่มากระทบแล้วก่อให้เกิดพฤติกรรมก็อาจจะเป็นสิ่งเร้าภายใน หรือสิ่งเร้าภายนอกก็ได้

นิยามตัวแปร

Mullainathan, S., & Thaler, R. H. (2000) กล่าวว่า เศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรม (Behavioral Economics) เป็นการนำทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์มาผสมผสานเข้ากับจิตวิทยาเพื่อให้ได้บทสรุปที่เป็นจริงมากขึ้น โดยนำปัจจัยทางด้านข้อจำกัดและ

ความซับซ้อนของมนุษย์เข้ามาช่วยในการศึกษาและวิเคราะห์พฤติกรรมทางการเงิน เป็นการตัดสินใจของมนุษย์ซึ่งมีความซับซ้อนและต้องอาศัยแรงใจจึงจะก่อให้เกิดการกระทำขึ้น ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำจึงมีความสำคัญอย่างมากและควรที่จะได้รับการศึกษาเพื่อที่เราจะสามารถอธิบายถึงพฤติกรรมเหล่านี้ได้อย่างถูกต้อง การกำหนดกรอบแนวคิดจากนิยามตัวแปร ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิด

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง แรงจูงใจในการออมเงินกับธนาคารโรงเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาออมสินอุปถัมภ์ จังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยพบปัจจัยที่เกี่ยวข้องจากการทบทวนวรรณกรรมเพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลดังนี้

ธัญญา ราชแพทยาคม และคณะ (2555) ได้ทำการวิจัยปัจจัยเชิงสาเหตุด้านโครงการธนาคารโรงเรียน พบว่า นักเรียนที่เป็นสมาชิกธนาคารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีเจตคติที่ดีต่อโครงการธนาคารโรงเรียนและมีพฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อนประหยัดและเก็บออมเงินมาก ผลการวิจัยเรื่องนี้จึงสนับสนุนให้นักเรียนที่ยังไม่เข้าร่วมเป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียนสมัครเป็นสมาชิก และสนับสนุนให้โรงเรียนที่ยังไม่เข้าร่วมโครงการฯ ให้ดำเนินโครงการธนาคารในโรงเรียนด้วย นอกจากนี้ยังพบว่า การที่นักเรียนรับรู้ประโยชน์จากกิจกรรมรณรงค์การประหยัดและเก็บออมในโรงเรียนและการมีจิตลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนสูง ทำให้เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมประหยัดการใช้จ่ายมากและยังพบอีกว่า ในกลุ่มนักเรียนถ้าเป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียนและรับรู้ประโยชน์จากกิจกรรมรณรงค์การประหยัดและเก็บออมในโรงเรียนมากแล้ว จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมสนับสนุนเพื่อนให้ประหยัดและเก็บออมเงินมากที่สุด

Watson, J. J. (2003) พบว่า บุคคลที่มีแนวคิดไปทางวัตถุนิยม (Materialism) มากจะมีแนวโน้มที่จะเป็นผู้รักการใช้จ่ายใช้สอยและมีทัศนคติชอบหยาบยืมเงินมากกว่าบุคคลที่มีแนวคิดอนุรักษ์นิยม (Conservatism)

Lunt, P. K., & Livingstone, S. M. (1991) และ Furnham, A. (1985) พบว่า คนที่มีการออมเงินเป็นประจำมีความคิดและทัศนคติที่แตกต่างจากผู้ที่หยาบยืมเงินเป็นประจำ โดยผู้ที่รักการออมเงินจะมองว่าการหยาบยืมเงินเป็นความล้มเหลว

มากกว่าที่จะเป็นสิ่งปกติในชีวิตประจำวัน ส่วนคนที่มีการออมเงินและมีหนี้ในเวลาเดียวกันจะรู้สึกว่าตนเองสามารถควบคุมชีวิตได้ดีกว่าคนที่ไม่มีหนี้แต่ไม่มีเงินออมเลย

งานวิจัยของ Otto, A. (2013) พบว่า ในวัยรุ่นที่คิดว่าการออมเงินเป็นสิ่งที่ยากลำบาก วัยรุ่นเหล่านั้นจะไม่คิดว่าการออมเงินคือ คุณธรรม และศีลธรรมจรรยาที่ต้องปฏิบัติและรักษา และเมื่อวัยรุ่นเหล่านั้นเติบโตขึ้นความคิดว่าการออมคือคุณธรรมอย่างหนึ่งก็ยิ่งลดลงเรื่อยๆ โดยจะมีการใช้เหตุผลอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น จึงจะออมเงิน เช่น จะออมเพราะมีความจำเป็นต้องใช้เงินในกิจกรรมต่างๆ เท่านั้น ถ้าหากวัยรุ่นสองคนได้รับเบี้ยเลี้ยงเท่ากันแต่มีทัศนคติในการออมเงินต่างกัน สำหรับวัยรุ่นที่มีความต้องการใช้เงินมากจะพบว่า การออมเป็นสิ่งที่ยากมาก ความต้องการในการใช้เงินเพื่อความบันเทิงมักจะเพิ่มขึ้นเมื่อมีอายุมากขึ้น ดังนั้นหากบุคคลมีการบริหารจัดการเงินที่ดี มีประสิทธิภาพและความคุ้นเคยในการออม มีกลยุทธ์ที่ดีในการออม ก็มักจะพบว่า การออมไม่ยากลำบากเท่าใดนักถึงแม้จะมีความต้องการใช้เงินก็ตาม จากงานวิจัยดังกล่าวจึงสรุปได้ว่าการที่นักเรียนรู้จักธนาคารโรงเรียนเป็นอย่างดีหรือเป็นสมาชิกธนาคารโรงเรียนทำให้นักเรียนทราบลักษณะการให้บริการ วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง และสถานที่ตั้งของธนาคาร อันจะเป็นปัจจัยสนับสนุนให้นักเรียนมีการออมเงินกับธนาคารโรงเรียนมากขึ้น ความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของกิจกรรมรณรงค์การประหยัดและอดออมทำให้นักเรียนมีแนวโน้มที่จะมีการประหยัด นอกจากนั้นทัศนคติที่ดีต่อการออมก็ยังเป็นอีกปัจจัยหนึ่งอันจะส่งผลให้เกิดการออมขึ้นอีกด้วย

งานวิจัยของ Otto, A. (2013) พบว่า วัยรุ่นอายุระหว่าง 13-14 ปี ที่ได้รับความรักความอบอุ่น การดูแลเอาใจใส่ที่ดีจากครอบครัว และได้รับการอบรมสั่งสอนให้รู้จักควบคุมตนเองพบว่า การออมนั้นไม่ยากลำบาก เมื่อเปรียบเทียบกับเด็กวัยรุ่นที่คิดว่าพ่อแม่ผู้ปกครองใช้อำนาจบังคับเกินไป หรือปล่อยปละละเลย นอกจากนั้นเด็กวัยรุ่นที่พบว่าพ่อแม่ผู้ปกครองให้ความรัก ความอบอุ่น และพ่อแม่รู้จักควบคุมตนเองให้อยู่ในกรอบความประพฤติที่ดี แต่พ่อแม่ไม่รู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเอง จะมีแนวความคิดว่าการออมเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็น เนื่องจากเด็กคิดว่าตนเองนั้นอาศัยกับพ่อแม่ผู้ปกครองและได้รับการดูแล จึงไม่จำเป็นต้องเก็บหอมรอมริบ สรุปได้ว่า การเลี้ยงดูและพฤติกรรมของพ่อแม่มีผลต่อเจตคติของเด็กต่อการออมเป็นอย่างมาก หากพ่อแม่ผู้ปกครองเป็นตัวอย่างที่ดี รู้จักอบรมสั่งสอนให้เด็กรอคอยเพื่อที่จะได้รับสิ่งที่ดีในอนาคต รู้จักยับยั้งชั่งใจและควบคุมตนเองทั้งทางด้านพฤติกรรมและทางด้านอารมณ์ ก็จะทำให้เด็กสามารถออมเงินได้อย่างไม่ยากลำบากนัก

งานวิจัยของ Pritchard, M. E., Myers, B. K., & Cassidy, D. J. (1989) กล่าวว่า นักเรียนที่มีนิสัยรักการออมมาจากครอบครัวที่มีการประหยัดอดออมและการวางแผนทางการเงินที่ดี

สิรินทิพย์ (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารโรงเรียนอาชีวศึกษา พบว่า ความคาดหวังของผู้ปกครองที่จะได้รับประโยชน์จากการร่วมกิจกรรมของโรงเรียนให้เกิดประโยชน์กับลูกหลานจะเป็นแรงจูงใจให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนมากขึ้น

โครงการ “สำรวจพฤติกรรมการจัดการการเงินส่วนบุคคล” ของสถาบันรามจิตติและตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2549) พบว่าในส่วนนี้เสียและพฤติกรรมการออมและพฤติกรรมเสี่ยงทางการเงินของนักเรียนนิสิตนักศึกษาพบว่านักเรียนมัธยมร้อยละ 55 ได้รับการสอนเรื่องความประหยัดและการออมจากที่บ้าน อย่างไรก็ตามมีนักเรียนมัธยมเพียงร้อยละ 25 เท่านั้นที่มีการออมเงินจริง โดยส่วนใหญ่มีการออมเฉลี่ยเดือนละ 200 บาท โดยร้อยละ 40 ใช้วิธีหยอดกระปุกเก็บไว้ที่บ้าน ร้อยละ 18 นำไปฝากธนาคาร นักเรียนมัธยมร้อยละ 21 นำเงินที่เหลือไปใช้เที่ยวเตร่

ผลงานวิจัยเรื่อง “การศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการให้บริการธนาคารโรงเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาออมสินอุปถัมภ์ จันทบุรี” โดย นางสาวไข่มุก สิมมา นายพิตตินันท์ สิทธิหนองคู และ นายพัชรพล อนันตวงศ์ (2556) พบว่า นักศึกษาโดยเฉลี่ยมีความพึงพอใจในบริการของธนาคารในระดับปานกลาง และมีข้อเสนอแนะ คือ (1) สถานที่ให้บริการธนาคารโรงเรียนควรตกแต่งให้สวยงามและมีบรรยากาศที่น่าเชื่อถือ (2) ธนาคารโรงเรียนควรมีการส่งเสริมทางการตลาด เช่น มีของแจกให้บ่อยขึ้น เพื่อเป็นการจูงใจให้นักศึกษามาใช้บริการธนาคารโรงเรียน

การศึกษาของพรภัทร อินทรวรวัฒน์ และคณะ (2555) พบว่าการจะเกิดพฤติกรรมการออมได้จริงนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัย 4 ประการคือ (1) ความตระหนักและทัศนคติเชิงบวกต่อการออม (2) รายได้ส่วนบุคคล (3) การสนับสนุนเงินรายได้จากผู้ปกครอง และ (4) ประสบการณ์ในการบริหารจัดการเงิน ทั้งนี้จากผลการศึกษาพบว่า นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อการออมอยู่แล้ว ดังนั้นแนวทางในการส่งเสริมพฤติกรรมการออมในกลุ่มนักศึกษาควรส่งเสริมในเรื่องประสบการณ์ในการบริหารจัดการเงิน ซึ่งการสร้างประสบการณ์อาจทำได้โดยการจัดอบรมให้ความรู้ และสร้างทัศนคติที่ทำให้เห็นความสำคัญของการออม ผู้ใหญ่ที่ใกล้ชิด เช่น พ่อแม่ ครู อาจารย์ควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการประหยัด ลดการใช้จ่าย ชี้ให้เห็นประโยชน์และความสำคัญของการนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาปฏิบัติในการดำเนินชีวิต

จากงานวิจัยและการศึกษาดังกล่าว จึงอาจกล่าวได้ว่าการสนับสนุนจากผู้ปกครองทำให้เกิดการปลูกฝังลักษณะนิสัยการออมเบื้องต้นให้แก่นักศึกษา ของรางวัลหรือของแจกจากธนาคารเป็นตัวกระตุ้นความสนใจให้นักศึกษามาใช้บริการกับธนาคารโรงเรียน คุณภาพการให้บริการของธนาคารและการจัดกิจกรรมส่งเสริมการออมต่างๆ ทำให้นักเรียนได้รับความรู้และมีทัศนคติที่ดีเห็นความสำคัญของการออมมากขึ้น

Karlan, D., McConnell, M., Mullainathan, S., & Zinman, J. (2010) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับผลของการกระตุ้นเตือนและการออมเงิน พบว่า การเตือนความจำมีผลให้เกิดการออมเงินมากขึ้นในธนาคารพาณิชย์หลายแห่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระตุ้นเตือนที่เป็นการย้ำถึงวัตถุประสงค์ในการฝากเงินจะทำให้ผู้ฝากจำได้ว่าต้องการฝากเงินเพื่ออะไร อันจะส่งผลทำให้เกิดแรงจูงใจในการฝากเงินมากขึ้น

ธนาคารออมสินมีการให้บริการพิเศษ คือ การรับฝากเงินนอกสถานที่ โดยธนาคารจะส่งพนักงานออกไปรับฝากเงิน ณ สถานที่ทำการของผู้ฝาก การให้บริการฝากเงินนอกสถานที่สามารถอำนวยความสะดวกให้กับลูกค้าที่ไม่สามารถมาฝากเงินที่ธนาคารได้ ถือเป็นกลยุทธ์ในการเพิ่มอัตราการฝากเงินทางหนึ่ง ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า การที่ธนาคารโรงเรียนมีการรับฝากเงินตามห้องเรียนเป็นการให้บริการเพิ่มเติมแก่นักเรียนทำให้มีแนวโน้มที่นักเรียนจะฝากเงินกับธนาคารโรงเรียนมากขึ้น ธนาคารพาณิชย์จำเป็นต้องสร้างความมั่นใจให้กับลูกค้าว่าเงินฝากของลูกค้าจะไม่สูญหาย

ธนาคารออมสินให้คำจำกัดความของบัญชีเงินฝากเพื่อเรียกไว้ว่า คือ บัญชีเงินฝากที่ลูกค้ามีไว้เพื่อเก็บเงินไว้ใช้จ่ายทั่วไป เพื่อความสะดวกคล่องตัวในการใช้เงิน โดยมีระยะเวลารับฝากไม่กำหนด มีเงื่อนไขในการถอน คือ ให้ถอนวันละกี่ครั้งก็ได้ การที่ธนาคารโรงเรียนเป็นเสมือนสาขาของธนาคารออมสินจึงต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อตกลงในการให้บริการกับลูกค้าอย่างเคร่งครัด ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าการที่ธนาคารโรงเรียนให้บริการนักเรียนสามารถถอนเงินได้ทุกเวลา และสะดวกรวดเร็ว เป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักเรียนว่า ธนาคารโรงเรียนนั้นมีมาตรฐานในการให้บริการที่ดีและใกล้เคียงกับธนาคารออมสิน

File, K. M., & Prince, R. A. (1992) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับผลของการพูดปากต่อปากต่อความพึงพอใจของลูกค้าและพฤติกรรมการบริโภค พบว่า นักการตลาดของธนาคารจะให้ความสำคัญต่อความพึงพอใจของลูกค้าเป็นอย่างมาก ด้วยเหตุที่ว่า ลูกค้าที่ได้รับความพึงพอใจจากการให้บริการสูงจะเป็นลูกค้าที่ซื่อสัตย์ มีแนวโน้มที่จะเป็นลูกค้าระยะยาว และมีความเสี่ยงน้อยที่จะเปลี่ยนใจไปใช้บริการที่อื่น การที่ลูกค้ามีความพึงพอใจในการให้บริการของธนาคารและมีการบอกต่อในเชิงบวกจะทำให้ธนาคารได้รับความไว้วางใจมากขึ้น การที่ธนาคารสำรวจความต้องการของลูกค้าเป็นแนวทางหนึ่งที่จะเข้าใจถึงความต้องการของลูกค้า และสามารถปรับปรุงบริการให้ดียิ่งขึ้น ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าการจัดทำแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบริการของธนาคารโรงเรียนก็เป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้ธนาคารฯ ทราบความต้องการของนักเรียนและสามารถปรับปรุงบริการให้ดียิ่งขึ้นได้

งานวิจัยของ Cruce, A. (2002) เกี่ยวกับการพัฒนาการของโครงการธนาคารโรงเรียนในประเทศสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ปี ค.ศ.1930 ถึงปี ค.ศ.2002 กล่าวว่า เด็กและวัยรุ่นจะออมเงิน

เพราะต้องการเก็บไว้ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ที่แน่ชัด มากกว่าที่จะออมไว้ใช้เพื่อความฉุกเฉินหรือเพื่อการเรียนต่อในอนาคต ดังจะเห็นได้ว่าเด็กและวัยรุ่นมักจะถอนเงินมาใช้จ่ายในช่วงเทศกาล และวันหยุดมากเป็นพิเศษ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า นักศึกษาที่ต้องการออมเงินเป็นเพราะมีความต้องการออมเพื่อจะใช้ในวัตถุประสงค์บางอย่าง และเมื่อนักเรียนได้ตั้งวัตถุประสงค์ในการออมไว้ มีความถี่ในการออม และสามารถบรรลุเป้าหมายในการออมเงินของตนเอง ด้วยปัจจัยต่างๆ เหล่านี้จะทำให้นักเรียนเกิดการออม อันจะนำไปสู่คุณลักษณะอันพึงประสงค์ คือ นิสัยการออมในอนาคต

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่องแรงจูงใจในการออมเงินกับธนาคารโรงเรียน เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาออมสินอุปถัมภ์ที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ปีการศึกษา 2562 วิทยาลัยอาชีวศึกษาออมสินอุปถัมภ์ จำนวน 547 คน โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 150 คน โดยวิธีการสุ่มนักศึกษาจำนวนไม่เกิน 12 คน จากแต่ละห้องเรียน จำนวน 16 ห้องเรียน โดยแบ่งเป็นระดับ ปวช.ปีที่ 1-3 จำนวน 12 ห้องเรียน และระดับ ปวส.ปีที่ 1-2 จำนวน 4 ห้องเรียน โดยคัดเลือกเฉพาะนักศึกษาที่มีบัญชีเงินฝากกับธนาคารโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามสำหรับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 150 คน เป็นแบบสอบถามเพื่อศึกษาถึงแรงจูงใจและปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษาซึ่งพัฒนาจากแบบสอบถามความพึงพอใจและพฤติกรรมการใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมเงินกับธนาคารโรงเรียน จำนวน 15 ข้อ ส่วนที่ 3) อุปสรรคและข้อเสนอแนะอื่นๆ ในการออมเงินกับธนาคารโรงเรียน ได้รับแบบสอบถามคืนจากนักศึกษาจำนวน 145 คน ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ ตัวแปรตาม (Dependent variable) คือ พฤติกรรมในการออมเงินของนักศึกษาโดยการฝากเงินกับธนาคารโรงเรียน และตัวแปรอิสระ (Independent variable) คือ กิจกรรมส่งเสริมการออมในรูปแบบต่างๆ ที่ธนาคารโรงเรียนได้ดำเนินการและปัจจัยจากการทบทวนวรรณกรรม 4 กลุ่ม จำนวน 15 ตัวแปร โดยมีระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา 10 เดือน (ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ถึง พฤศจิกายน 2562)

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์แรงจูงใจและปัจจัยที่ส่งผลต่อการออมเงินของนักศึกษาจากการทบทวนวรรณกรรม ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 หาข้อมูลจากโครงการธนาคารโรงเรียน วิทยาลัยอาชีวศึกษาออมสินอุปถัมภ์ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการออมรูปแบบต่างๆ

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างแบบสอบถามและเก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยความถี่ ค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงชั้น

ขั้นตอนที่ 5 สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสรุปผลการวิจัยใช้วิธีการสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาโดยการแจกแบบสอบถามจำนวน 150 ชุด และได้รับคืนจำนวน 145 ชุด คิดเป็นร้อยละ 90.75 โดยมี 4 ประเด็น คำถามเป็นแบบมาตราส่วนการจัดอันดับ (Rating Scale) แบบ 5 ตัวเลือกไล่ตามลำดับการเห็นด้วยมากที่สุด ไปยังน้อยที่สุด โดย 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด 4 หมายถึง มาก 3 หมายถึง ปานกลาง 2 หมายถึง น้อย และ 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วย ในแต่ละปัจจัยจะมีจำนวนคำถามดังนี้ กลุ่มที่ 1 ปัจจัยพื้นฐาน มี 3 คำถาม กลุ่มที่ 2 ปัจจัยส่งเสริมมี 5 คำถาม กลุ่มที่ 3 ปัจจัยการให้บริการของธนาคารมี 4 คำถาม และกลุ่มที่ 4 ปัจจัยพฤติกรรมการออมมี 3 คำถาม จากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุระหว่าง 14-21 ปี กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้น ปวช.1-3 และ ปวส.1-2 (เทียบเท่าระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 4-6 และ อุดมศึกษาปีที่ 1-2) โดยอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น (14-16 ปี) จำนวน 80 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 55.17 และอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายจำนวน 65 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 44.83 โดยแบ่งเป็นนักศึกษาชายจำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 31.03 และนักศึกษหญิงจำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 68.28 และไม่ระบุเพศผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 1 ชุด คิดเป็นร้อยละ 0.69 การวิเคราะห์ค่าความถี่พบว่า ประเด็นที่นักศึกษาเห็นด้วยในระดับมากที่สุด 2 ประเด็น ได้แก่ การที่นักศึกษารู้จักธนาคารโรงเรียน และเข้าใจวัตถุประสงค์ในการฝากเงิน ประเด็นที่นักศึกษาเห็นด้วยในระดับมาก ได้แก่ การรับฟังข้อเสนอแนะของธนาคาร และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการออม และพบว่า นักศึกษาร้อยละ 47 ของกลุ่มตัวอย่างมีความถี่ในการใช้บริการกับธนาคารโรงเรียนตั้งแต่ 3 ครั้งต่อสัปดาห์ขึ้นไป และร้อยละ 26 มีความถี่ในการใช้บริการโดยเฉลี่ย 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ และมีนักศึกษาร้อยละ 27 ที่แทบไม่เคยมาใช้บริการของธนาคารโรงเรียนเลย

นอกจากนั้นยังพบว่า นักศึกษาร้อยละ 63 เห็นด้วยในระดับมากถึงมากที่สุดว่าสามารถเก็บเงินได้ตามที่ต้องการ อย่างไรก็ตาม มีนักศึกษาร้อยละ 47 ที่เห็นด้วยในระดับมากถึงมากที่สุดว่าตนเอง

มีนิสัยในการออม ในขณะที่นักศึกษาร้อยละ 36 เห็นด้วยในระดับปานกลางว่าตนเองมีนิสัยในการออม และนักศึกษาร้อยละ 20 คิดว่าตนเองไม่มีนิสัยในการออม

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากค่าเฉลี่ย

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
นักศึกษารู้จักธนาคารโรงเรียน	145	1	5	4.41	.734
นักศึกษาเข้าใจวัตถุประสงค์ในการฝากเงิน	145	2	5	4.22	.787
นักศึกษามีความต้องการออมเงิน	145	1	5	4.06	.870
ผู้ปกครองสนับสนุนให้นักศึกษาออมเงิน	145	1	5	4.28	.783
ของรางวัลหรือของแถมมีผลต่อความต้องการออมเงิน	145	1	5	3.81	.833
ความสะดวกรวดเร็วของบริการมีผลต่อความต้องการออมเงิน	145	1	5	3.86	.888
การจัดกิจกรรมแข่งขันการออมมีผลต่อความต้องการออมเงิน	145	1	5	3.80	.830
นักศึกษาพอใจในการให้บริการของธนาคาร	145	2	5	3.82	.823
การกระตุ้นเตือนจากบุคคลอื่นมีผลต่อความต้องการฝากเงิน	145	1	5	3.75	.862
การให้บริการรับฝากเงินตามห้องเรียนมีผลต่อความต้องการฝาก	145	2	5	3.95	.853
ความรวดเร็วในการถอนเงินมีผลต่อความต้องการฝากเงิน	145	1	5	3.64	.974
การรับฟังข้อเสนอแนะมีผลต่อความต้องการฝากเงิน	145	1	5	3.81	.804

จากตารางที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากค่าเฉลี่ยพบว่า ประเด็นที่นักศึกษาเห็นด้วยมากที่สุด ได้แก่ การที่นักศึกษา

รู้จักธนาคารโรงเรียน รองลงมาคือ การที่ผู้ปกครองสนับสนุนให้ออมเงิน และการที่นักศึกษาเข้าใจวัตถุประสงค์ของการออมตามลำดับ

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุเชิงชั้น (Hierarchical Regression Analysis)

ประเด็น		กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	กลุ่มที่ 3	กลุ่มที่ 4
ปัจจัยพื้นฐาน	1. นักศึกษารู้จักธนาคารโรงเรียน	0.069	0.039	0.023	-0.144
		0.478	0.264	0.154	-1.213
	2. นักศึกษาเข้าใจวัตถุประสงค์ของการฝากเงิน	0.160	0.089	0.071	0.017
		1.091	0.590	0.466	0.134
	3. นักศึกษามีความต้องการออมเงิน	0.311*	0.281	0.133	-0.001
		2.575	1.909	0.846	-0.008
ปัจจัยส่งเสริม	4. ผู้ปกครองสนับสนุนให้นักศึกษาออมเงิน		-0.048	-0.065	-0.069
			-0.300	-0.401	-0.538
	5. ของรางวัลหรือของแจก		-0.165	-0.133	-0.094
			-1.239	-0.967	-0.855
	6. ความสะดวกรวดเร็วของบริการ		0.079	0.025	0.060
			0.544	0.169	0.518
	7. การจัดกิจกรรมแข่งขันการออม		0.117	0.039	-0.118
			0.745	0.238	-0.891
	8. นักศึกษาพอใจในการให้บริการของธนาคาร		0.193	0.034	0.091
			1.356	0.215	0.697
ปัจจัยกระบวนการ	9. การกระตุ้นเตือนจากบุคคลอื่น			-0.003	0.079
				-0.023	0.650
	10. การให้บริการรับฝากเงินตามห้องเรียน			0.079	0.067
				0.538	0.577
	11. ความรวดเร็วในการถอนเงิน			0.136	0.104
				1.151	1.109
	12. การรับฟังข้อเสนอแนะ			0.341*	0.192
				2.396	1.685
ปัจจัยพฤติกรรม	13. ความถี่ในการใช้บริการกับธนาคารโรงเรียน				0.148*
					2.109
	14. นักศึกษาสามารถเก็บเงินได้ตามที่ต้องการ				0.618***
					8.326
	ค่าคงที่ (B_0)	1.190	1.088	0.809	0.016
	R^2	0.117	0.153	0.201	0.512
	SEE	1.066	1.062	1.046	0.825
	F	6.592	3.246	2.935	10.285
	Sig. of F	0.000	0.002	0.001	0.000

จากตารางที่ 2 การวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุเชิงชั้นเพื่อศึกษาอิทธิพลของกลุ่มตัวแปรต่างที่มีต่อ “อุปนิสัยในการออมของนักศึกษา” ตัวแปรอิสระที่นำมาวิเคราะห์ประกอบด้วย 4 กลุ่ม คือ กลุ่มปัจจัยพื้นฐาน กลุ่มปัจจัยส่งเสริม กลุ่มปัจจัยกระบวนการ และกลุ่มปัจจัยพฤติกรรม จากข้อมูลพบว่า กลุ่มตัวแปรด้านปัจจัยพฤติกรรมมีอิทธิพลต่อ “อุปนิสัยในการออมของนักศึกษา” มากที่สุด (ค่า R^2 เพิ่มขึ้นจาก 0.201 เป็น 0.512) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า “ความถี่ในการใช้บริการกับธนาคารโรงเรียน” และ “การที่นักศึกษาสามารถเก็บเงินได้ตามที่ต้องการ” เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อ “อุปนิสัยการออมของนักศึกษา” อย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มตัวแปรด้านกระบวนการมีอิทธิพลเป็นอันดับสอง

(ค่า R^2 เพิ่มขึ้นจาก 0.153 เป็น 0.201) ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า “การรับฟังข้อเสนอแนะของธนาคาร” เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อ “อุปนิสัยการออมของนักศึกษา”

ส่วนปัจจัยพื้นฐาน มีอิทธิพลในลำดับรองลงมา (ค่า R^2 เพิ่มขึ้นจาก 0.117 เป็น 0.153) ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า “การที่นักศึกษามีความต้องการออมเงิน” เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อ “อุปนิสัยการออมของนักศึกษา” อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังข้อมูลในตารางที่ 1 กล่าวได้ว่า อุปนิสัยในการออมของนักศึกษาเกิดจาก การที่นักศึกษาสามารถเก็บเงินได้ตามที่ต้องการ มีการเข้ามาใช้บริการกับธนาคารบ่อยครั้ง การที่ธนาคารรับฟังข้อเสนอแนะ และการที่นักศึกษามีความต้องการออมเงิน ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผล

ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อยู่ในช่วงอายุ 14-16 ปี มีผู้ปกครองประกอบอาชีพเกษตรกร และส่วนใหญ่ได้รับเบี้ยเลี้ยงจากผู้ปกครอง โดยมีประเด็นที่นักศึกษาเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ได้แก่ การที่นักศึกษารู้จักธนาคารโรงเรียน และประเด็นที่นักศึกษาเห็นด้วยในระดับมาก ได้แก่ การรับฟังข้อเสนอแนะของธนาคาร การวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุเชิงซ้อน (Hierarchical Regression Analysis) พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุดต่ออุปนิสัยในการออมของนักศึกษา ได้แก่ การที่นักศึกษาสามารถเก็บเงินได้ตามที่ต้องการ ความถี่ในการเข้ามาใช้บริการกับธนาคาร การที่ธนาคารรับฟังข้อเสนอแนะ และการที่นักศึกษามีความต้องการออมเงิน ตามลำดับ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Otto, A. (2013) ที่กล่าวว่าวัยรุ่นจะมีการใช้เหตุผลอย่างเป็นรูปธรรมจึงจะออมเงิน โดยมักจะออมเงินเพราะมีความจำเป็นต้องใช้เงินในกิจกรรมต่างๆ เท่านั้น และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Cruce, A. (2002) เกี่ยวกับการพัฒนาการของโครงการธนาคารโรงเรียนในประเทศสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ปี ค.ศ.1930 ถึงปี ค.ศ.2002 ซึ่งกล่าวว่าเด็กและวัยรุ่นจะออมเงินเพราะต้องการเก็บไว้ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ที่แน่ชัด มากกว่าที่จะออมไว้ใช้เพื่อความฉุกเฉินหรือเพื่อการเรียนต่อในอนาคต การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดเกี่ยวกับการทดสอบระดับความสัมพันธ์ของตัวแปรเนื่องจากตัวแปรที่นำมาศึกษาทั้ง 15 ตัวแปรได้มาจากการศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเท่านั้น

ประโยชน์ที่ได้รับจากการทำวิจัย

ธนาคารโรงเรียนมีแนวทางในการส่งเสริมการออมได้ดีขึ้น สามารถเน้นกลยุทธ์ เลือกใช้วิธีการจูงใจและจัดกิจกรรมส่งเสริมการออมที่สามารถกระตุ้นการฝากเงินของนักศึกษาอย่างได้ผลและสามารถเป็นแนวทางให้กับสถาบันการศึกษาอื่นหรือผู้ปกครองในการส่งเสริมการออมให้กับเยาวชน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

สนับสนุนให้นักศึกษาดำเนินการออมของตนเอง โดยให้นักศึกษากำหนดเป้าหมายในการออมของตนเองและจำเป็นต้องได้หลังจากนั้นให้นักศึกษาตั้งงบประมาณ และระยะเวลาในการออมเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยวิทยาลัยช่วยติดตามผลในการออมเงินของนักศึกษา และการกระตุ้นเตือนนักศึกษาถึงเป้าหมายในการออมเงิน และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากนักศึกษาเพื่อปรับปรุงคุณภาพการให้บริการ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การทำวิจัยในครั้งต่อไปควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการตั้งเป้าหมายในการออม กระบวนการในการออมให้บรรลุเป้าหมาย และผลของการบรรลุเป้าหมายในระยะยาวต่อลักษณะนิสัยในการออมของนักศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณโครงการธนาคารโรงเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ที่ให้ความอนุเคราะห์สนับสนุนด้านข้อมูล ให้คำปรึกษา และอำนวยความสะดวกให้การศึกษาค้นคว้าสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- ไข่มุก สิมมา, พิตินันท์ สิทธิหนองคู และพัชรพล อนันตวงศ์ (2556). การศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการให้บริการธนาคารโรงเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาอุบลราชธานี. **จันทบุรี**.
- ธนญา ราชแพทยาคม. และคณะ. (2012). ปัจจัยเชิงสาเหตุด้านธนาคารในโรงเรียน ครอบครัว และการมีภูมิคุ้มกันทางจิตที่เกี่ยวข้อง กับพฤติกรรมประหยัด และเก็บออมเงิน ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร (Doctoral dissertation).
- พรภัทร อินทรวิวัฒน์ และคณะ. (2555). ปัจจัยและเงื่อนไขที่มีอิทธิพลต่อการออมของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. **วารสารเกษตรศาสตร์ (สาขาสังคมศาสตร์)**. 33, 55-66.
- สถาบันรวมจิตติ และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2549). **โครงการ “สำรวจพฤติกรรมทางการเงินส่วนบุคคล”**.
- สิรินทิพย์ สิทธิศักดิ์. (2555). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารโรงเรียนอาชีวศึกษา: กรณีศึกษาเขตภาษีเจริญและเขตบางกอกใหญ่. **วารสารวิจัยรำไพพรรณี**. 6(3), 80.
- Cruce, A. (2002). **School-based savings programs, 1930-2002. CSD Working Paper 02-7. St. Louis: Washington University, Center for Social Development.**

- File, K. M., & Prince, R. A. (1992). Positive word-of-mouth: customer satisfaction and buyer behaviour. **International Journal of Bank Marketing**. 10(1), 25-29.
- Furnham, A. (1985). Why do people save? Attitudes to, and habits of saving money in Britain. **Journal of Applied Social Psychology**. 15(5), 354-373.
- Karlan, D., McConnell, M., Mullainathan, S., & Zinman, J. (2010). **Getting to the top of mind: How reminders increase saving (No. w16205)**. National Bureau of Economic Research.
- Loudon, David L., and Albert J. Delia Bitta (1979). Consumer Behavior: Concepts and Applications. New York: McGraw-Hill, 1979. 553 pp, **Journal of Advertising**. 8:4, 46.
- Lunt, P. K., & Livingstone, S. M. (1991). Psychological, social and economic determinants of saving: Comparing recurrent and total savings. **Journal of Economic Psychology**. 12(4), 621-641.
- Mullainathan, S., & Thaler, R. H. (2000). **Behavioral economics (No. w7948)**. National Bureau of Economic Research.
- Otto, A. (2013). **Saving in childhood and adolescence: Insights from developmental psychology**. Economics of Education Review, 33, 8-18.
- Pritchard, M. E., Myers, B. K., & Cassidy, D. J. (1989). **Factors associated with adolescent saving and spending patterns**. Adolescence, 24(95), 711.
- Walters, R. H., & Parke, R. D. (1964). **Social motivation, dependency, and susceptibility to social influence**. In Advances in experimental social psychology (Vol. 1, pp. 231-276). Academic Press.
- Watson, J. J. (2003). The relationship of materialism to spending tendencies, saving, and debt. **Journal of economic psychology**. 24(6), 723-739.